

MTA Bölcsészettudományi Kutatóközpont
1014 Budapest, Országház u. 30.

**A 2013. évi költségvetési beszámoló
szöveges értékelése**

II. kötet

2014. február 28.

II. Gazdálkodással kapcsolatos szöveges értékelés

1. Szervezeti változások bemutatása:

Az MTA Bölcsészettudományi Kutatóközpont a 2012-ben bekövetkezett jelentős szervezeti integrálódását követően 2013-ra stabil szerkezetet alakított ki.

A gazdasági feladatokat ellátó szervezeti egységben ugyan jelentős munkaerőmozgás volt, de a munkavégzés anyagi, tárgyi és személyi feltételei adottak voltak. A Bölcsészettudományi Kutatóközpont - mint önálló gazdálkodási jogkörrel rendelkező szervezet - gazdasági osztálya központosítva látja el a teljes adminisztrációt.

A gazdasági osztály működését az integráció előttihez viszonyítva a sokkal szigorúbb kontroll mellett végzett munka jellemzi. A felső-vezetés mindent megtett annak érdekében, hogy feszes elszámolás mellett, a közpénzek költsége átláthatóan és a jogszabályoknak megfelelően, szabályosan történjen. A belső ellenőrzés folyamatos és következetes, célja az előbbieken megfogalmazottakkal egyező.

A gazdasági osztály engedélyezett létszáma az SZMSZ-ben meghatározottak szerint az üzemeltetési feladatokat ellátókkal együttesen 35 fő. A konkrét adminisztrációs feladatokat 15 fő látja el.

A kutatóközpont alaptevékenységének szakágazati besorolása:

722000 Társadalomtudományi, humán kutatás, fejlesztés

A kutatóközpont a filozófia, az irodalomtudomány, a művészettörténet, a néprajztudomány, a régészet, a történettudomány és a zenetudomány területén a szervezeti egységeiben zajló egyéni és csoportos, alapkutatásokat projektek formájában is művelő és koordináló, közfeladatokat ellátó önálló jogi személy.

A kutatóközpont autonóm módon vesz részt az MTA közfeladatainak ellátásában, önállóan is vállal közfeladatokat, továbbá egyéb tevékenységet is végezhet.

Az MTA BTK az alapító okiratban kapott felhatalmazás alapján vállalkozási tevékenység folytatására jogosult, de a beszámolási időszakban vállalkozási tevékenységet nem végzett.

2. Gazdálkodási környezet alakulása, pozitív, negatív hatások

A kutatóközpont költségvetési rendszerben az államháztartási jogszabályok, az MTA törvény, az MTA alapszabálya és ügyrendje, az MTA közgyűlése által elfogadott vagyongazdálkodási irányelvek szerint gazdálkodik a rendelkezésére bocsátott pénzeszközökkel és saját bevételeivel, tevékenységében a költségvetési gazdálkodás elveit és szabályait érvényesíti.

A kutatóközpont szabályszerű működéséhez olyan számviteli nyilvántartásokat szükséges vezetni, amelyek szervezeti egységenként, illetve kutatási projektenként biztosítják a bevételek és kiadások nyilvántartását. A kutatóközpont vezetése úgy döntött, hogy – csatlakozva az Akadémia által is egységesen bevezetett rendszerhez –

2013-tól az EcoStat integrált informatikai rendszer használatára tért át. A programváltás a gazdasági apparátus részéről komoly betanulást igényelt, de a pozitív hozzáállás biztosított volt. Szintén 2013. január 1-től következett be a Magyar Államkincstár által ellátott Központosított illetmény-számfejtési rendszerhez történő csatlakozás. A bér- és egyéb személyi juttatások számfejtése a KIR3 rendszerben megoldott, azonban a betáplált adatok megadott szempontrendszer szerinti lekérdezése nem megoldott.

3. Kiadási-bevételi előirányzatok alakulása

Kiemelt előirányzatok alakulása – 2013

adatok ezer forintban

Kiemelt kiadási előirányzatok	Eredeti előirányzat 2013	Módosított előirányzat 2013	Előirányzat-változás	Teljesítés 2013	Telj/Mód.El %
Személyi juttatások	1 294 509	1 509 433	214 924	1 299 452	86,09
Munkaadót terhelő járulékok	344 123	404 526	60 403	327 996	81,08
Dologi és egyéb műk. célú kiadások	149 916	726 770	576 854	473 846	65,20
Támogatásértékű működési kiadások		2 042	2 042	4 444	217,63
Intézményi beruházás		194 392	194 392	170 802	87,86
Felújítás		43 174	43 174	24 415	56,55
Egyéb felhalmozási célú kiadások		3 759	3 759	3 759	100,00
Finanszírozási kiadások				-878	0
Kiadások összesen	1 788 548	2 884 096	1 095 548	2 303 836	79,88

A kiadások teljesítése a módosított előirányzathoz viszonyítva megközelítette a 80%-ot.

A tevékenységi kör jellegéből fakadóan a kiadásokon belül a legjelentősebb hányadot (70,64 %-ot) a személyi juttatások és a munkáltatót terhelő járulékok teszik ki. Jelentős költséghányad továbbá a dologi kiadás, melynek mértéke 20,56%. A dologi költségeken belül a legjelentősebb hányadot az üzemeltetési kiadások jelentik (42%), továbbá a készletbeszerzés (ezen belül a könyv, folyóirat és az irodaszer) és a külföldi kiküldetés.

A dologi költségeket terheli továbbá a vissza nem igényelt általános forgalmi adó. A beruházási kiadások legnagyobb hányadát a pályázati úton elnyert, a szakmai beszámolóban részletezett filmszkenner beruházás jelentette, továbbá az infrastruktúra fejlesztésére nyert támogatásból a szerverek integrálása és a számítógéppark bővítése, valamint a nyomtatás konszolidálása volt jelentős.

A felújítási kiadások között az Irodalomtudományi Intézet épületének fűtőkorszerűsítése volt a legnagyobb kiadás.

Kiemelt bevételi előirányzatok	Eredeti előirányzat 2013	Módosított előirányzat 2013	Előirányzat-változás	Teljesítés 2013	Telj/Mód.EI %
Irányítószervi támogatás	1 581 150	2 293 944	712 794	2 293 944	100,00
Intézményi működési bevétel	67 841	55 464	-12 377	42 376	76,40
Műk. célú támogatás ÁHT-n belülről	139 557	140 286	729	141 595	100,93
Műk. célú pénzeszköz-átvétel ÁHT-n kívülről		8 626	8 626	9 283	107,62
Felhalmozási bevételek	0	248	248	249	100,40
Felhalmozási célú támogatások ÁHT-n belülről	0	2 720	2 720	2 720	100,00
Felh. célú átvett pénzeszköz ÁHT-n kívülről	0	54	54	54	100,00
Előirányzat-maradv. igénybevétele	0	382 754	382 754	382 754	100,00
Bevételek összesen	1 788 548	2 884 096	1 095 548	2 872 980	99,61
Költségvetési tartalék				568 266	

a.) **Előirányzat módosítások okai (ezen belül külön kiemelve a személyi juttatásokat)**

Előirányzat-változások hatáskörönkénti bontásban:

1.) **Országgyűlési hatáskörben:**

Országgyűlési hatáskörben előirányzat-módosítás nem történt.

2.) Kormányzati hatáskörben összesen: 15 808 E Ft

Kormányzati hatáskörben a bérkompenzációra kapott támogatás előirányzat-változása került kimutatásra, amely a személyi juttatási előirányzatot növelte 12 447 E Ft-tal, a munkaadót terhelő járulékokat pedig 3 361 E Ft-tal.

3.) Irányító szervei hatáskörben összesen: 696 986 E Ft

Irányító szervei hatáskörben az MTA-tól pályázati úton elnyert működési célú támogatásokból, az elnyert OTKA pályázatok támogatásából és az intézményi beruházási és felújítási kiadások támogatásából tevődik össze.

4.) Intézményi hatáskörben összesen: 382 754 E Ft

Intézményi hatáskörben a legjelentősebb előirányzat-módosítást a 2012. évi maradvány igénybevétel előirányzatosítása, illetve a személyi juttatásokról és a munkaadót terhelő járulékokról a dologi kiadásokra történő átcsoportosítás jelentette.

b.) Tényleges teljesítés és az eredeti előirányzat közötti eltérés részletes indoklása

Az eredeti előirányzatok és teljesítés összehasonlítása – 2013.

adatok ezer forintban

Kiemelt kiadási előirányzatok	Eredeti előirányzat 2013	Teljesítés 2013	Telj/Er.EI %	Megoszlás %
Személyi juttatások	1 294 509	1 299 452	100,38	56,40
Járulékok	344 123	327 996	95,53	14,24
Dologi kiadások	149 916	473 846	316,07	20,57
Támogatásértékű működési kiadások		4 444	0	0,20
Intézményi beruházás		170 802	0	7,40
Felújítás		24 415	0	1,06
Egyéb felh. célú kiadások	0	3 759	0	0,16
Finanszírozási kiadás		-878	0	-0,03
Kiadások összesen	1 788 548	2 303 836	128,81	100,00

Kiemelt bevételi előirányzatok	Eredeti előirányzat 2013	Teljesítés 2013	Telj/Er.EI %	Megoszlás %
Irányítószertől kapott támogatás	1 581 150	2 293 944	145,08	79,85
Intézményi működési bevételek	67 841	42 376	62,46	1,47
Működési célú támogatások ÁHT-n belülről	139 557	141 595	101,46	4,93
Működési célú pénzeszköz- átvétel ÁHT-n kívülről		9 283	0	0,32
Felhalmozási bevételek	0	249	0	0
Felhalmozási célú támogatások ÁHT-n belülről		2 720	0	0,10
Felhalmozási célú pénzeszköz- átvétel ÁHT-n kívülről	0	59	0	0
Előző évi maradvány igénybevétel		382 754	0	13,33
Bevételek összesen	1 788 548	2 872 980	160,63	100,00

c.) Az intézmény által kiemelésre érdemes megjegyzések a bevételi és kiadási tételekkel kapcsolatban

A táblázatból látható, hogy a működéssel kapcsolatos kiadások teljesítése közel 30%-al meghaladta az eredeti előirányzatot. Jelentős növekedés a dologi kiadásoknál és az intézményi beruházási és felújítási kiadásoknál mutatkozik, mivel év közben jelentős összegű támogatást nyert el az kutatóközpont. Az is jól látható, hogy nyertes pályázatok nélkül a dologi kiadásokra nem nyújtana kellő fedezetet az eredeti előirányzat.

A bevételi előirányzat összességében több, mint 60%-al haladja meg az eredeti előirányzatot. A teljesítés megoszlási aránya jól mutatja, hogy az Akadémia által nyújtott támogatás – bele értve az OTKA, illetve a Lendület programból elnyert támogatásokat is – a legjelentősebb.

Az irányítószertől kapott támogatás 712 794 E Ft-al, azaz több, mint 45%-al haladta meg az eredeti előirányzatot. Az intézményi működési bevételek teljesítési aránya mindössze 62,46%, azaz a korábbi évekhez hasonlóan, most se teljesült a saját bevételi terv. Ennek oka az, hogy a kutatóközpontnak a könyvértékesítésen és a múzeumi belépődíjon kívül nincs más bevételi lehetősége.

d.) A személyi juttatásokkal kapcsolatos előirányzat-módosítások indoklása

A személyi juttatások eredeti előirányzatát növelő tételként módosította a bérkompenzációra kapott támogatás, valamint az OTKA támogatások személyi juttatási kerete.

A személyi juttatási előirányzatot irányítószervi hatáskörben csökkentette a bérkompenzációra kapott támogatás maradványának visszafizetése, illetve saját hatáskörű módosításként a dologi kiadásokra történt átcsoportosítás.

4. Vagyoni helyzet alakulása

A kutatóközpont közfeladatainak ellátásához szükséges ingatlan és ingóvagyon a 2013. évben rendelkezésre állt. Az MTA BTK jelenlegi székhelyének (Budavári épületegyüttes) kezelői joga az MTA LGK-hoz tartozik, de az MTA BTK Zenetudományi Intézet elhelyezésére szolgáló Táncsics utca 7. szám alatti épület kezelői joga az MTA BTK-é. Az MTA BTK Irodalomtudományi Intézete, mint telephely a XI. kerület, Ménesi út 11–13. szám alatti épületegyüttesben van, amelynek a vagyonkezelői joga az Eötvös Loránd Tudományegyetemé. Az üzemeltetési költségek megosztása a használt terület arányában történik.

Az MTA BTK Irodalomtudományi Intézet kezelésébe tartozott 2012-ig az Illyés Archívum és Műhely, mely 2013. év elején született döntés alapján átkerült az Akadémia Könyvtárába. Az MTA BTK Művészettörténeti Intézet gondozásában lévő Pszichiátriai Művészeti Gyűjtemény az eredeti elképzelésekkel ellentétben továbbra is az MTA Teréz körút 13/a. szám alatti épületében van elhelyezve, melynek üzemeltetését szintén az LGK látja el.

A vagyonmérleg összetétele

adatok ezer forintban

Eszközök	Előző évi áll. érték 2012.	Megoszlás 2012. %	Tárgyévi állományi ért. 2013.	Megoszlás 2013. %	Áll.változás 2013./2012. %
Befektetett eszközök	1 087 738	64,81	1 207 183	65,08	110,98
Készletek	196 892	11,73	72 883	3,93	37,02
Követelések	10 069	0,60	4 704	0,25	46,72
Pénzeszközök	382 911	22,81	570 334	30,74	148,95
Aktív pénzügyi elszámolások	878	0,05	0	0	0
Eszközök mindösszesen	1 678 488	100,00	1 855 104	100,00	110,52

adatok ezer forintban

Források	Előző évi áll. érték 2012.	Megoszlás 2012. %	Tárgyévi áll. érték 2013.	Megoszlás 2013. %	Áll.változás 2013./2012. %
Tartós tőke	1 037 601	61,82	1 037 601	55,93	100,00
Tőkeváltozás	-492 987	-29,37	-689 330	-37,16	-139,83
Költségvetési tartalék	382 754	22,80	568 266	30,63	148,47
Szállítói kötelezettségek	15 575	0,93	1 484	0,08	9,53
Egyéb rövid lejáratú kötelezettségek	735 545	43,82	937 083	50,52	127,40
Források összesen	1 678 488	100,00	1 855 104	100,00	110,52

Az eszközökön belül a befektetett eszközök 2013-ban több, mint 65%-ot képviselnek, s látható, hogy az előző évhez viszonyítva közel 11%-al nőtt az állományi értéke. A készletek aránya az eszközökön belül mindössze 3,93 %, mely teljes egészében a kutatóközpont kiadványaiból tevődik össze. A követelések mértéke elenyésző, csupán 0,25%-ot tesz ki az eszközökön belül. A pénzeszközök aránya közel azonos a költségvetési tartalékkal. Az előző évhez viszonyított majdnem 50%-os mértékű növekedését az eredményezte, hogy jelentős összegű előfinanszírozású támogatásokat nyertünk el a gazdasági év második felében, melyek felhasználása áthúzódik a 2014-es évre.

A forrás oldalon a tartós tőke változatlansága mellett közel 40 %-al csökkent a saját tőke összege a negatív tőkeváltozás következtében. A költségvetési tartalék az eszközöknél már említett előfinanszírozású támogatások növekedése következtében majdnem 50%-al nőtt az előző évhez viszonyítva. A rövid lejáratú kötelezettségeken belül az áruszállításból és szolgáltatásból eredő kötelezettség összege jelentősen lecsökkent, mindössze 1 484 E Ft, köszönhetően az év végi kiemelt figyelemnek. A jelentősebb összegű, 937 083 E Ft egyéb rövid lejáratú kötelezettség a támogatási programok előfinanszírozása miatt keletkezett utólagos elszámolási kötelezettségből származik.

Befektetett eszközökkel való gazdálkodás

a.) Beruházás

Immateriális javakra fordított beszerzés összege: 24 461 E Ft + áfa volt,
Gépek, berendezések, felszerelések beszerzése: 110 123 E Ft + áfa volt.

A beruházásokból kiemelkedő az MTA BTK Zenetudományi Intézet részére beszerzett, összességében 105 millió forintba került filmszkenner és restaurátor berendezés, illetve az informatikai infrastruktúra fejlesztése és a kapcsolódó operációs rendszerek és egyéb szoftverek beszerzése.

b.) Felújítás

A felújításra fordított 24 415 E Ft-ból 2013-ban ingatlan felújításra 16 902 E Ft+áfát, gépek felújítására 2 498 E Ft+ áfát költöttünk (részletezés az 1. sz. mellékletben található).

c.) Egyéb befektetések alakulása

Az MTA BTK-nak a 10. pontban bemutatásra kerülő Archeosztráda Kft.-ben 2 200 E Ft értékű részesedése állt fenn. A Kft. veszteségének felhalmozódása miatt tőkeemelést hajtottak végre, melynek következtében a korábbi kisebbségi tulajdonos Magyar Tudományos Akadémia többségi tulajdont szerzett. Az MTA BTK tulajdoni hányada 20%-ra lecsökkent. A végelszámolás alá került vállalkozásban az MTA BTK részesedése elveszítette az értékét, ezért 100%-os értékvesztés elszámolására került sor.

A befektetett pénzügyi eszközökön belül szerepel az MTA BTK dolgozói lakástámogatását szolgáló elkülönítetten kezelt pénzeszközből nyújtott lakás kölcsön. Ebből a hosszú lejáratú (éven túli) kölcsön összege 55 E Ft, míg a rövid lejáratú adott kölcsönök között került kimutatásra 852 E Ft.

A befektetett eszközök avultsági foka

Az immateriális javak nettó/bruttóérték aránya összességében jelentősen javult a tavalyi 22,72%-ról 47,15%-ra, azaz az avultsági fok 77%-ról 52,85%-ra csökkent.

Ez azonban megtévesztő, hiszen a filmszkennerhez és a szerverrendszerhez kapcsolódó vagyoni értékű jogok miatti növekedés elfedi a korábban beszerzett eszközállományhoz kapcsolódó jelentős avultsági szintet, melynek pótlásáról nem szabad megfeledkeznünk. Az ingatlanok esetében avultsági fokot nem értelmezhetünk, mivel műemlék-jellegűek a kutatóközpont által kezelt épületek és ezért nem amortizálhatók. A gépek, berendezések avultsági foka 80%-ról 70%-ra javult, a gépjárműveké viszont meghaladja a 80%-ot. Összességében megállapítható, hogy a 2013-ban végrehajtott beruházások ellenére az eszközpark, különösen a számítógéppark avultsági foka magas.

5. Előirányzat-maradvány alakulása

A 2013. évi kötelezettségvállalással terhelt előirányzat-maradvány összege 568 266 E Ft, mely az előző évben keletkezett 382 754 E Ft-hoz viszonyítva 48,47%-os növekedést mutat. A módosított kiadási előirányzathoz viszonyított kiadási megtakarítás összege meghaladta az 50%-ot, melynek oka, hogy a pályázati úton 2013-ban elnyert támogatások jelentős része előfinanszírozású, s a szakmai megvalósítás és a pénzügyi felhasználás áthúzódik 2014. első félévére.

A módosított bevételi előirányzathoz viszonyított bevételi lemaradás önmagában nem jelentős összeg, mivel nem éri el a módosított előirányzat 4 %-át, de az előző évhez viszonyítva meghétszereződött. Ennek oka, hogy a kutatóközpont intézményi saját bevételei bázisszinten kerültek tervezésre, de az MTA Vagyongazdálkodási szabályzata értelmében 2013-tól megszűnt a tartós bérbeadás lehetősége, mely bevétel kiesést jelentett.

2013. évi előirányzat-maradvány keletkezése:

adatok ezer forintban

Megnevezés	Előző év 2012.	Tárgyév 2013.	Változás 2013./2012. %
Kiadási előirányzat	2 624 997	2 884 096	109,87
Alaptevékenység működési kiadásai	2 026 305	2 105 738	103,92
Alaptevékenység felhalmozási kiadásai	214 403	198 976	92,80
Kiadási előirányzat teljesítése	2 240 708	2 304 714	102,86
Kiadási megtakarítás	384 289	579 382	150,77
Bevételi előirányzat	2 624 997	2 884 096	109,87
Alaptevékenység működési bevételei	2 623 462	2 623 553	100,01
Alaptevékenység felhalmozási bev.-i	0	249 427	0
Bevételi előirányzat teljesítése	2 623 462	2 872 980	109,51
Bevételi lemaradás	-1 535	-11 116	-724,17
Kötelezettségvállalással terhelt előirányzat-maradvány	382 754	568 266	148,47
Kötelezettségvállalással terhelt műk. célú előirányzat-maradvány	321 038	525 917	163,82
Kötelezettségvállalással terhelt felhalm. célú előirányzat-maradvány	61 716	42 349	68,62

Az MTA BTK 2013. évi maradványának alakulását előirányzatonként az alábbi táblázat mutatja:

adatok ezer forintban

2013. évi kiadások előirányzatonként	2013. évi eredeti előirányzat	2013. évi módosított előirányzat	2013. évi teljesítés	2013. évi maradvány
Személyi jellegű kiadás	1 294 509	1 509 433	1 299 452	209 981
Járadékok	344 123	404 526	327 996	76 530
Dologi és egyéb műk. c. kiadások	149 916	728 812	478 290	250 522

Beruházási kiadások		194 392	170 802	23 590
Felújítási kiadások		43 174	24 415	18 759
Bevételi lemaradás				-11 116
ÖSSZESEN	1 788 548	2 884 096	2 304 714	568 266

A maradványok jogcím és feladat szerinti megbontását és felhasználásának ütemezését az éves beszámoló 1. számú melléklete tartalmazza részletesen. A 2013. évi teljes maradvány összegéből a 2013. évben elnyert kutatási programok maradványa – melyeknek futamideje 2014-ben is tart – 279 975 E Ft, a fejezeti kezelésű előirányzatokból származó maradvány 179 955 E Ft, míg a kötelezettségvállalással terhelt intézményi maradvány 54 055 E Ft.

Az MTA BTK 2013. évben csak alaptevékenységet végzett, így a maradvány összegben nem szerepel kiegészítő, illetve kisegítő tevékenységből származó maradvány.

6. Vállalkozási tevékenység alakulása

Az MTA BTK vállalkozási tevékenységet 2013-ban nem folytatott.

7. Létszámváltozás okai

A szervezeti változás utóhatásaként még 2013-ban is jelentős létszámmozgás volt. Az intézet csoportos létszámleépítést nem hajtott végre, a távozó munkatársak jelentős része nyugállományba vonult, másik része közös megegyezéssel távozott, illetve lejárt a határozott idejű munkaszerződésük. A kutatóközpont korengedményes, illetve korengedményes nyugdíjazás címen nem fizetett egyetlen dolgozó után sem hozzájárulást.

8. Átlagkeresetek alakulása

A kutatói átlagkereset	2013. január hónapban	275 867 Ft/fő
	2013. november hónapban	271 739 Ft/fő

A kutatói átlagkeresetek a fiatalítás következtében 1,5%-kal csökkentek.

A nem kutatók átlagkeresete	2013. január hónapban	172 212 Ft/fő
	2013. november hónapban	174 368 Ft/fő

A nem kutatói besorolású állományban csak a kötelező előrelépés, illetve a személyi csere kapcsán mutatózó bérkülönbség jelentett változást, ami 1,25%-os növekedést eredményezett.

9. Egyéb, az előzőekben nem ismertetett témakörök, melyeket az intézmény fontosnak ítél

2013-ban felügyeleti ellenőrzés volt, mely az összevonás szabályszerűségét vizsgálta kiemelten. A megállapítások kijavítására intézkedési terv készült, melyben meghatározott feladatokat a kutatóközpont végrehajtotta.

A beszámolót érintő egyik megállapítás volt, hogy egyes beolvasott intézetek a vagyoni értékű jogokat, illetve a szellemi termékeket nem megfelelő kategóriába sorolták be. Az intézkedési terv szerint a felülvizsgálatot elvégeztük, az átsorolások megtörténtek. Mivel a helyreigazítással érintett befektetett eszközök nettó értéke már nulla volt és az átsorolással nem változott, ezért a mérlegre gyakorolt hatása is nulla.

2013-ban külső ellenőrzést folytatott az OTKA Ellenőrzési Osztálya 4 elszámolt támogatási projektre vonatkozóan. A helyszíni ellenőrzés alapidokumentum mélységig vizsgálta a felhasználás és a pénzügyi kifizetés, valamint a dokumentálás szabályszerűségét. Az ellenőrzés sem számszaki, sem eljárási hibát, vagy hiányosságot nem tárt fel.

Ezen kívül ellenőrzést folytatott a Nyugdíjfolyósító Igazgatóság egy korábbi dolgozónk nyugállományba vonulása kapcsán tett adatszolgáltatás kapcsán. Az ellenőrzés itt is mindent rendben talált.

10. A kiegészítő melléklet szöveges kiegészítése:

- Az MTA BTK az Akadémia Belső Ellenőrzési Főosztálya által kifogásolt szabályzatokat az észrevételeknek megfelelően, továbbá az időközben bekövetkezett jogszabályi változásoknak megfelelően átdolgozta. A változtatásnak nem volt olyan számszerűsíthető hatása, amelyet a kiegészítő melléklet szöveges részében be kellene mutatni.
- Az MTA BTK mint költségvetési intézmény könyvvizsgálatra nem kötelezett, illetve saját döntés alapján se végeztetett. Egyéb bizonyosságot nyújtó szolgáltatást, illetve adótanácsadói szolgáltatást sem vett igénybe, ilyen jogcímen kifizetés nem történt.
- A költségvetési beszámolót Fodor Istvánné gazdasági vezető mérlegképes könyvelő, a Magyar Könyvvizsgálói Kamara 001951 szám alatt regisztrált könyvvizsgálója írja alá.
- Az MTA BTK vállalkozási tevékenységet nem végzett a beszámolási időszakban, ezért az eszközök értékcsökkenését nem kellett megosztani az alap- és a vállalkozási tevékenység között.
- Az MTA BTK nem élt a piaci értéken történő értékelés lehetőségével.
- Az MTA BTK kötelezettségállománya a tárgyidőszak végén 938 567 E Ft. Ebből egyéb rövidlejáratú kötelezettség (szolgáltatás-vásárlással kapcsolatos szállító) 1 484 E Ft, a különbözetként mutatkozó 937 083 E Ft a támogatási programok előlege miatt keletkezett utólagos elszámolási kötelezettség.

– A 2013-ben az előző évek beszámolóját az MTA Belsőellenőrzési Főosztálya ellenőrizte. Az ellenőrzés nem tárt fel olyan hibát, amely a mérlegadatokat, illetve a maradvány-elszámolást befolyásolná.

– Az MTA BTK nem bonyolított olyan Európai Uniósi támogatási programot (PHARE, SAPARD, INTERREG, EQUAL, EMVA, EMGA, EHA), amelyekről az Áhsz. 40. § (7) bekezdése szerinti értékelést kellene készíteni.

– Az MTA BTK 2013-ben közalapítványt, alapítványt, illetve társadalmi szervezetet nem támogatott. Térítésmentes eszközátadás az Akadémián belül történt az Illyés Archivum átadása kapcsán. Az MTA Könyvtár és Információs Központ által átvett eszközök könyvszerinti bruttó értéke 569 E Ft volt, a halmozott értékcsökkenés szintén 569 E Ft volt, tehát a nettó értéke 0 Ft.

– Az MTA BTK a beintegrálódott Régészeti Intézet jogutódjaként részesedésre tett szert a 2003-ban alapított ARCHEOSZTRÁDA Korlátolt Felelősségű Társaságban. A 2012. november 19-ei taggyűlésen a tagok a tartós veszteséggel működő Kft. végelszámolásáról döntöttek, ami áthúzódott 2013-ra.

A társaság székhelye: 1014 Budapest, Úri utca 49.

Adószáma: 12999189-2-41

Cégjegyzékszám: 01-09-713937

A társaság tőzrőkéje 3 000 000 Ft volt.

Az MTA BTK részesedése: 2 200 000 Ft. (többségi részesedés 73.33%) volt.

2013-ban a társaság tőzrőke emelést hajtott végre, melynek következtében a jegyzett tőkét 11 100 E Ft-ra emelték, az MTA BTK részesedésének változatlanul hagyása mellett. Ezzel a 20%-os részesedési aránnyal az MTA Bölcsészettudományi Kutatóközpont kisebbségi tulajdonossá vált.

A társaság a végelszámolás szakaszában már gazdasági tevékenységet nem folytatott, a meglévő vagyontárgyakat értékesítette. A Taggyűlés 2013. december 17-i ülésén úgy határozott, hogy a végelszámolás során fennmaradó összeget a többségi tulajdonos MTA részére adja át kötelezettsége fejében. A végelszámolási vagyommérlegből megállapítható volt, hogy az MTA BTK részesedése fejében nem számíthat semmilyen kártalanításra. Az átvett taggyűlési jegyzőkönyv alapján a részesedés értékelésekor teljes összegben (2.220 E Ft) elszámolásra került az értékvesztés.

– A környezetvédelmet közvetlenül szolgáló tárgyi eszközzel az MTA BTK nem rendelkezik.

– Az MTA BTK tevékenységi körében veszélyes hulladék, illetve környezetre káros anyagok nem keletkeznek, ilyenek beszerzése nem történt.

– Az MTA BTK 2013. évi tevékenysége során nem keletkeztek olyan mérlegen kívüli tételek, amelyek a mérlegben szereplő adatokat módosítanák, illetve pénzügyi kihatással lennének, vagy az intézet megítélését befolyásolná.

A gazdálkodással kapcsolatos szöveges értékeléshez mellékletként csatoljuk az MTA belső pályázataiból elnyert támogatások felhasználásáról készített beszámolóinkat.

Budapest, 2014. február 28.

Fodor Pál
főigazgató

Fodor Istváné
gazdasági vezető

Összefoglalás az MTA belső pályázataiból nyert támogatások felhasználásáról

A Kutatóintézeti Főosztály által rendszeresített összesítő táblázattal egyezően a kutatóközpont részéről

- az év folyamán művelt OTKA-témák száma: 86
- az év folyamán az Innovációs Alapból támogatott témák száma: 1
- az év folyamán egyéb hazai témák száma: 130
- az év folyamán uniós forrásból támogatott témák száma: 1
- az év folyamán egyéb külföldi forrásból támogatott témák száma: 4

2013-ban összesen 222 pályázat futott. Az MTA belső pályázataiból elnyert támogatások felhasználásáról az alábbiakban nyújtunk tájékoztatást:

1. A kutatóhálózat megújítására kiírt akadémiai pályázatok révén támogatott feladatok

A kutatóhálózat megújítása céljából még 2012. júniusban kiírt pályázaton az MTA BTK hét feladatra összesen 134.352 E Ft akadémiai támogatást nyert el. Ebből az összegből 2013. évtől végleges jelleggel az alábbi feladatokra épült be támogatás, összesen 117.584.000 forint összegben:

1.1. KJT szerinti illetményelmaradás (támogatás: 68.600.000 Ft)

Az intézetek egybeolvadásakor az első kiugró problémák egyike volt a jogszabályokban előírt besorolások és az illetmények közötti elmaradások és azok nagyságrendje. A támogatásnak köszönhetően mára sikerült megfelelni a törvényi előírásoknak, hiszen 2012. december 31-ével mindegyik közalkalmazott megkapta a besorolásának megfelelő illetményét. Az illetmény-elmaradás legkisebb összege 1101 forint, legmagasabb összege 961.399 forint volt. Az ugyancsak jogszabályokban garantált és évek óta elmaradt jubileumi jutalmak és szabadságmegváltások kifizetése is megtörtént. 2013-ban 4.291.500 Ft jubileumi jutalmat fizettünk ki. A kutatóközpont életében jelentkező újabb előresorolási kötelezettségekre, amelyek elsősorban a tudományos-szakmai előrehaladásból következnek (például többen sikeresen megvédték nagydoktori disszertációjukat), ez a támogatás már nem ad fedezetet, ezért azt csak takarékos gazdálkodással és a személyi erőforrás átgondolásával lehet követni.

1.2. DNS-labor üzemeltetése (támogatás: 10.000.000 Ft)

Az archeogenetikai laboratórium fenntartásának költségei a laborban alkalmazott technológiáknak megfelelően magasak; a korábbi években a laboratórium működtetésére központi pályázati, vagy elkülönített intézeti/kutatóközponti keret nem állt rendelkezésre. Az MTA-tól elnyert pályázati keret lehetőséget nyújtott és nyújt arra, hogy a működtetés alapszintű kiadásai, mint a védőfelszerelés- és kesztyűbeszerzés, az alapkemikáliák és

primerek, egyszer használatos eszközök úgy álljanak a rendelkezésre, hogy az egyes pályázati keretek kimerülése között is lehetőséget nyújtsanak az állandó szakmai munkára. Hasonló módon szekvenáltatási költség is szerepel a pályázati összeg felhasználásában, amelyet a gödöllői BIOMI végez a laboratórium számára szolgáltatásként. A támogatással megoldódott a légtechnikai rendszer előírtan gyakori ellenőrzésének és a vele járó szűrőcseréknek, valamint az évi kétféle nagyszervíznek a finanszírozása. A pályázati összeg felhasználásával lehetővé vált az eddigi félállású laborvezető teljes munkaidőben való alkalmazása, 2014-től kezdve pedig egy új molekuláris genetikus is részt vesz a laboratórium szakmai munkájának az irányításában. A támogatásnak köszönhetően 2013. év folyamán sikerült befejezni a laboratórium alapfeladatként végzett, a 10. századi archaikus adatokra épülő adatbázisának az építését, ami a statisztikai kiértékelés után publikálásra kerülhet.

1.3. Restaurátorműhely üzemeltetése (támogatás: 2.500.000 Ft)

A restaurátor műhely támogatására nyert keretösszeg felhasználása révén lehetővé vált az MNM NÖK kötelezettséggel is terhelt alsónyéki kerámiaanyag restaurálásának a folytatása, valamint a Magyar Nemzeti Múzeum új, az intézet egy munkatársa társrendezőségében szervezett kiállításban szereplő zalavári fém- és ékszeranyag restaurálása. Ennek a keretnek a terhére sikerült ásatási- és restaurálási felszerelést, valamint polcrendszereket beszerezni.

1.4. MTA Művészeti Gyűjtemény (támogatás: 1.829.000 Ft)

A Magyar Tudományos Akadémia Művészeti Gyűjteménye a Széchenyi István téri székházépület harmadik emeletén található. A szakmai felügyeletet az MTA BTK Művészettörténeti Intézete látja el. A támogatás összege fedezi egy fél állású adminisztrátor, Pócs Veronika bérét. 2013-ban a Gyűjtemény munkatársai folytatták az Akadémia palotájában lévő műtárgyak revízióját. Ezeket mind munkafotóval, egy részüket profi fényképezéssel is dokumentálják. Folyamatos munkájuk a Művészeti Gyűjtemény (Képtár) látogatói számára tárlatvezetés tartása, ideértve az elnökség gyakran előforduló vendégeit is. 2013-as kiállításuk Henszlmann Imre (1813-1888). születésének 200. évfordulója alkalmából (2013. okt. 15.–2013. dec. 13.) készült. A kiállítást Bubryák Orsolya rendezte, a koncepciót és a szövegeket az MTA BTK Művészettörténeti Intézet kompetens munkatársai készítették. A kiállításhoz kísérő füzet (katalógus) készült. Jelentős rendezvény volt az új szerzemények bemutatója (2013. ápr. 19.) is.

1.5. Pszichiátriai Gyűjtemény (támogatás: 5.300.000 Ft)

2008 nyarán a Magyar Tudományos Akadémia tulajdonába került a bezárt Országos Pszichiátriai és Neurológiai Intézet „Pszichiátriai Betegek Művészeti Alkotásainak Muzeális Gyűjteménye”, amelynek gondozását az MTA Művészettörténeti Kutatóintézete vállalta el. A gyűjteményi anyag tulajdonosa a Magyar Tudományos Akadémia, a muzeális intézmény fenntartója az MTA BTK Művészettörténeti Intézet. Szakmai besorolása szerint közérdekű muzeális gyűjtemény. Létrejötté óta az Akadémia

saját tulajdonú ingatlanában található a Teréz körút 13. sz. alatt, összesen 306 négyzetméternyi területen. Az intézethálózat megújításáig az MTA nem a Művészettörténeti Intézetten keresztül, hanem közvetlenül térítette a működési (ún. rezszi-) költségeket. 2013-ra viszont az összeget (5,3 millió forintot) beépítette az MTA BTK támogatásába. Az összeg – amelyet az MTA LGK által kibocsátott számlák után fizet az MTA BTK – nem nyújtott fedezetet a közüzemi számlák általános forgalmi adójára. Erre megoldásnak tűnt az a 2013 eleji terv, miszerint a Gyűjtemény felköltözik az Akadémia kedvezőbb üzemeltetési költségű vári épületegyüttesébe, oda, ahol az “anyaintézet” is található, az Úri u. 49. sz. földszinti helyiségeibe egy felújítást követően. A tervet az MTA vezetése pártolta, a költöztetésre szánt összeget meg is ítélte. Ám újabb fordulatot hozott az MTA Humán Kutatóház felépítésének bejelentése – ez okafogyottá tette az átköltöztetését. A költöztetésre szánt összeget viszont az áfa mértékében – egyszeri jelleggel, 1.431.000,- Ft összegben – megadta az MTA, és azt – ahogy a beépült 5,3 milliót is – teljes egészében az MTA LGK által kibocsátott számla kifizetésére fordítottuk. A költöztetésre szánt 2.324.000,- Ft-ot 2013-ban visszautaltuk az MTA számlájára.

1.6. Könyvtár-konzolidáció (támogatás: 9.000.000 Ft)

A 2012 januárja után az MTA BTK kötelékébe került könyvtárak beszerzéseit a körülményekhez képest elfogadható egyensúlyban kellett tartani. Az egységes kezelés, a jobb áttekinthetőség, a szükségtelen duplumok kiszűrése érdekében, valamint árkedvezmények reményében bizonyos rendelésfajták egy-egy arra hivatott intézményhez lettek átirányítva. Úgy véljük, hogy a könyvtár-konzolidációra kapott támogatással sikerült elfogadtatni az MTA vezetésével, hogy az MTA BTK-ban egyesült hét intézet könyvtárai igen nagy szellemi értéket képviselnek. Rengeteg olyan külföldi, egyedi kiadvány megtalálható a gyűjteményeikben, amelyek sehol máshol az országban, más közgyűjteményben nem lelhetők fel. A mintegy 7-800 ezer könyvtári egység leltárkönyvben nyilvántartott értéke kb. 500 millió forint. 2013-ban teljes körű állományrevízió kezdődött, ami 2014. év második felére is áthúzódik. Számba vettük az állománygyarapítási és állományvédelmi feladatokat, amelyek teljesítése halaszthatatlan a kutatási feladatokat segítő könyvtári háttérhez. Az intézeti könyvtárak szinte mindegyike több százezer forintot kitevő kötetési lemaradással került az MTA BTK-hoz, ezt a problémát csupán minimális összeggel sikerült átmenetileg orvosolni (viszont óriásit lendít e téren a 2013-ban elnyert és 2014. június 30-áig teljesítendő főigazgatói intézkedési terv egyik részfeladata, a “Szakkönyvtárak, szakadattárak költöztetésének előkészítése”). E keretből fizetjük elő az online adatbázisok MTA BTK-ra jutó összegét, hiszen az intézetek EISZ költségeit korábban az MTA Könyvtára vállalta magára. Ugyancsak ez a keret fedezi a folyóirat-rendeléseket, ami különösen a több évtizede járó lapok esetében fontos a folyamatosság érdekében.

1.7. Idegen nyelvi publikálás (támogatás: 3.000.000 Ft)

A bölcsészettudományok műveléséhez is elengedhetetlen az idegen nyelvek ismerete, de az idegen nyelven való írás – különös tekintettel arra, hogy nem rövid absztraktokról, hanem többíves tanulmányokról van szó – más típusú nyelvi felkészültséget igényel,

amellyel csak kevesek rendelkeznek. A tanulmányok publikálása a nemzetközi, elsősorban angol, német, francia nyelvű szakmai fórumokon viszont alapkövetelmény. Ezért kért és kapott az MTA BTK szerény éves keretet az idegen nyelvű publikálásra. A támogatási összeg terhére az MTA BTK egy angol anyanyelvű szaklektort alkalmazott, az amerikai Thomas Coopert. Az ő feladata a Hungarian Historical Review-ban megjelenő tanulmányok részbeni fordítása, teljes nyelvi lektorálása. A támogatás tehát bérjellegű kifizetésre és annak járulékaire lett felhasználva.

1.8. Magyar őstörténet (támogatás: 17.355.000 Ft)

A 2012-ben még csak virtuális kutatóhely a beépülő támogatásnak köszönhetően "húsvér" témacsoporttá vált: Magyar Őstörténeti Témacsoport, rövidítve MÖT. A kutatóhálózat megújítására kiírt pályázatban az MTA BTK 5.240.000 forintot személyi, 1.415.000 forintot járulék, 10.700.0000 forintot dologi típusú kiadásra kért. A személyi kiadások két fiatal kutató, Zsidai Zsuzsanna és Petkes Zsolt, valamint egy félállású tudományos főmunkatárs, Türk Attila bérét fedezik. A dologi kiadások jellemzően nemzetközi és hazai útiköltségeket, konferenciaszervezést, kiadvány-előkészítést jelentenek. Eredményeiket több nyilvános fórumon vitatták meg: ilyen az etnikum és az etnogenezis; az állam és etnosz a 9–10. századi magyar történelemben; a Rusz és a korai magyar történelem kapcsolata; a nomád fejedelmi tükrök a sztyepei forrásokban; a történeti források a Volga–Káma vidékéről a honfoglalás időszakában; valamint a nyugati türkök és alattvalóik kérdéskörét. Beszámoló hangzott el egy – Bartók Béla nyomdokain végzett – nagyszabású keleti népzenei gyűjtőmunkáról. Szegedi kihelyezett ülésükön a magyar honfoglalás kori leletkataszter problémakörét tárgyalták, valamint a több mint 30 év után ezen a nyáron felújított orosz–magyar régészeti expedíció eredményeit ismertették: az Uraltól keletre, a nyugat-szibériai Cseljabinszknál, az Uelgi-tó mellett részt vettek a magyarság korai történetével kapcsolatos régészeti ásatásokon, majd egy konferencián képviselték a hazai tudományosságot. A témacsoport munkatársainak vezetésével, illetve részvételével folyik a több korszakot érintő tervátlás a Bács-Kiskun megyei Solt melletti Tételhegyen.

2013. évi tevékenységük fontos fejezete volt a magyar rovásírással kapcsolatos emlékek feldolgozása. Felmérték és dokumentálták az erdélyi lelőhelyeket, elkészült a magyar rovásírás-kutatás bibliográfiája, valamint több erre vonatkozó kulcsfontosságú, latin nyelvű munka fordítása. Az érintett szakmabeliek és a magyar őstörténet iránt érdeklődő laikusok tájékoztatását egyaránt szolgálja a MÖT folyamatosan épülő honlapja. Felkerültek rá az előadások videófelvételei, valamint írott összefoglalói. Megkezdődött egy internetes őstörténeti lexikon összeállítása. A magyar őstörténethez tágabban kapcsolódó források közül elkészült a *Derbendnáme*, valamint egy 10. században íródott, újászatról szóló kézikönyv válogatott részeinek a fordítása.

A csoport belső magját a fent jelzett két és fél státus jelenti. A MÖT akadémiai állásban levő tagjait a BTK intézeteinek munkatársai adják (20 fő), rajtuk kívül az egész hazai felsőoktatási és közgyűjteményi szférából felkért további húsz kutató alkotja a témacsoport külső tagságát. A hazai őstörténeti műhelyekkel formalizált kapcsolatokra is

törekszenek: így került sor 2013-ban a Szegedi Tudományegyetemmel és a piliscsabai Pázmány Péter Katolikus Egyetemmel együttműködési szerződés aláírására.

Legjelentősebb rendezvényük, a 2013. április 17–18-án a MTA székházában megtartott őstörténeti konferencia részben az eddigi ismeretek összegzését, részben a témakör iránt egyre nagyobb érdeklődést tanúsító nagyközönség tájékoztatását szolgálta. A nagy médiaérdeklődést kiváltó ülészak szekciónként (régészet–embertan–genetika, nyelvtörténet, művelődéstörténet, történelem–írott források, tudománytörténet, tudományos rekonstrukció–hagyomány-örzés) mutatta be az utóbbi évek eredményeit.

2. Felújítások

Az MTA BTK 2013-ban 13,91 M Ft felújítási támogatást nyert az Irodalomtudományi Intézet Ménesi úti telephely fűtési rendszer korszerűsítésére. A felújítást az ELTE végeztette, amelyet részben továbbszámolt az ELTE Kutatóközpontunk részére. A támogatással 2014. január 21-én elszámoltunk.

Az MTA BTK 2013-ban további felújítási feladatra 24,7 millió forint támogatást nyert. A teljesítési határidő 2014. június 30. 2013 végéig befejeződött az MTA BTK Irodalomtudományi Intézet Könyvtárának életveszélyessé vált elektromos rendszerének felújítása. A Zenetudományi Intézet ereszcatornájának és elektromos szekrényének, valamint a Régészeti Intézet DNS-laboratóriumában található műszerek felújítása megkezdődött.

3. Európai uniós és egyéb külföldi és hazai kutatóintézeti pályázatok támogatása

Ezen a jogcímen az MTA BTK két feladatra kapott támogatást 2013-ban.

3.1. ETNOFOLK 3CE296P4 kutatás (támogatás: 3 263e forint támogatást nyújtott a projektre elszámolható, és 15e forintot a projektre el nem számolható költségekre).

Az MTA BTK Néprajztudományi Intézete 2011 és 2014 között konzorciumi tagként vesz részt az Európai Strukturális Alap által finanszírozott ETNOFOLK projektben, amit négy közép-európai ország hat intézményének konzorciuma hozott létre. Az öt tudományos partner: a Cseh Tudományos Akadémia Néprajzi Intézete (IEASCR), a beszercebányai Bél Mátyás Egyetem (MBU), a Szlovák Tudományos Akadémia Néprajzi Intézete (IESAS), a Magyar Tudományos Akadémia Bölcsészettudományi Kutatóközpont Néprajztudományi Intézete (IEHAS) és a Szlovén Tudományos és Művészeti Akadémia Tudományos Kutatóközpontja (SRCSAS). Mellé hatodikként az informatika területéért felelős csehországi AiP Beroun s.r.o társult. Magyar részről az intézet igazgatójának

vezetésével nyolc intézeti munkatárs vesz részt a terv megvalósításában, a támogatásból e munkatársak többletmunkáját honorálták.

Az ETNOFOLK projekt célja, hogy bemutassa a közép-európai népek hagyományos kulturális örökségét és segítse annak megőrzését. A program 2013-as tevékenysége: 2013. április 18-án a *Project and Steering Committee Meeting*-en találkoztak a konzorcium tagjai Budapesten, a Magyar Tudományos Akadémia Bölcsészettudományi Kutatóközpont Országház utcai épületében, a Jakobinus Teremben. A résztvevők a projekt aktuális fázisához kapcsolódó tudományos, informatikai, stratégiai stb. feladatokat és kérdéseket vitatták meg. A szakmai találkozót követő napon, április 19-én tudományos konferenciával folytatódott a program, amelynek témája a közép-európai táplálkozáskultúra, a hagyományos táplálkozás múltja, jelene és jövője volt. Az angol nyelvű konferencián elhangzott előadások a szlovén, szlovák, cseh és magyar táplálkozáskultúra 20. századi változásait mutatták be, ismertetve azokat a társadalmi folyamatokat (modernizáció, mobilitás, urbanizáció stb.), technológiai változásokat és gazdasági tényezőket, amelyek a hagyományos táplálkozás háttérbe szorulásához, majd pedig újbóli felfedezéséhez vezettek. A konferencián a Kutatóközpont két munkatársa is előadást tartott, Bádi Anikó *Traditional food in modern Hungarian food culture*, Juhász Katalin *Tradition and innovation in the kitchen. A couple with talent for living & surviving strategies* címmel.

3.2. Felkészülés a Horizon 2020 pályázatra (támogatás: 7,56 E Ft)

A támogatást az MTA BTK 2013. november végén nyerte el, ezért a keret felhasználása csak részleges volt. Ezért megkérte és meg is kapta a feladat 2014. június 30-ig történő teljesítéséhez és tételes elszámolásához az engedélyt. A személyi keretből fedezte a 2013 nyarán felállított Pályázati Iroda munkatársainak bérét. A dologi kiadások között pályázatiírói tanfolyami felkészülés, EU-s szaknyelvi tanfolyam, informatikai szolgáltatás merült fel.

4. Kutatási infrastruktúra-fejlesztésre kiírt akadémiai pályázatok révén támogatott feladatok

4.1. Általános infrastrukturális fejlesztés, 2013. I. félév (támogatás: 36.888 e Ft)

A 2011-ben megkezdett gerinchálózati és a virtualizációs szerverrendszer fejlesztése megteremtette az MTA Bölcsészettudományi Kutatóközpont (BTK) és az MTA Társadalomtudományi Kutatóközpont számára a közös alap informatikai infrastruktúrát. E nagy teljesítményű és magas rendelkezésre állású rendszerekre alapozva az MTA BTK informatikai rendszerén az alábbi fejlesztéseket valósítottuk meg 2012-ben, illetve 2013-ban.

Desktop és laptop számítógépek (20-20 db), valamint ún. penge szerver beszerzése: az MTA központoknál jelentkező hasonló eszköz beszerzési igényeket az MTA Titkársága egy közös beszerzési eljárásban összefogta. Ezeket a számítógépeket elsősorban kutatói

feladatokra használjuk, de néhány darab a háttér szolgáltatásokat biztosító munkatársakhoz került. A szerverrel pedig a virtualizációs rendszer teljesítményét növeltük. A beszerzés költségvonzata 8,9 millió forint volt.

EcoSTAT integrált ügyviteli és számviteli rendszer bevezetése:

A mindössze egy évig használt TÜSZ (HC Delta Kft.) programból történő adatok mentése, illetve azok konvertálása az Eco-STAT programba mint járulékos költségek merültek fel a bevezetés során. További költségként jelentkezett az új gazdasági rendszer különböző moduljainak a gazdasági osztály munkatársai részére tartott megismertetési és betanítási költségeiket. Összességében elmondható, hogy az új gazdasági és gazdálkodási rendszer – amelyre cca bruttó 3 millió forintot költöttünk – a gazdasági osztály mindennapi munkáját megkönnyítette.

Iktató- és iratkezelő rendszer bevezetése: Az MTA BTK elődintézeteinek egyikében sem volt bevezetve elektronikus iktatási rendszer. A több telephely miatti nagy távolságok és az az igény, hogy az iratkezelés hatékonyságát növelni kell, szükségessé tette egy elektronikus iktató- és iratkezelő rendszer bevezetését. E fejlesztés eredményeként mindezt meg tudjuk valósítani oly módon, hogy nem csupán egy egyszerű iktatóprogram, hanem iktató- és folyamatkezelő rendszer mellett döntöttünk). A feladat megvalósítása bruttó 4,9 millió forintba került.

Informatikai integrációs feladatok: a korábban kialakított virtualizációs szerverrendszerre telepítjük át folyamatosan az informatikai kiszolgáló feladatokat. Ez a folyamat nem egyszerű feladat áthelyezés, hanem a Kutatóközpontba olvadó 8 intézet önálló informatikai rendszerei által kiszolgált feladatok egységesítése, az új rendszeren való megvalósítása. Ilyen feladat pl. a közös címtár kialakítása, amely támaszkodik az MTA Titkárságán kialakított egységes névtérre (btk.mta.local). Megtörtént a levelezési rendszer és a fájlkiszolgáló funkció egységesítése. A feladat elvégzése bruttó 4,9 millió forintba került.

Informatikai oktatás: Az infrastruktúra-fejlesztésre fordítható támogatások által, az informatikai rendszerek egységesítésével, összevonásával olyan rendszerek jöttek létre, amelyek a korábbi intézeti rendszerekhez képest sokkal magasabb műszaki színvonalat képviselnek. Az informatikával foglalkozó kollégákat ezért továbbképzésre küldték. A többnapos oktatás bruttó 1,3 millió forintba került.

Grafikai számítógépek és szoftver beszerzése: Egyes munkaterületeken speciális igényeket kielégítő, az általánostól magasabb grafikai teljesítményű számítógépre és szoftverre van szükség. 10 grafikai munkaállomás (bruttó 3,2 millió forint) és 10 grafikai szoftvercsomag (bruttó 1,54 millió forint) beszerzését sikerült megvalósítani.

Projektor beszerzése: Az MTA BTK legnagyobb, saját kezelésében lévő tanácstermében egy elavult projektor cseréjét tudtuk megvalósítani. bruttó 410 ezer forint összegben.

Storage-bővítés: A meglévő storage-rendszer 2.5"-os, gyors disk-ekkel lett felszerelve, a kapacitása 12TB. Ez a tárterület a Kutatóközpont 450 munkatársának levelezéséhez, a

központi irányítás szervereihez, fájlok tárolására elegendő. A bővítés tárkapacitása 30TB, költsége bruttó 3,25 millió forint

Szerver backup: Az informatikai feladatok egységesítésével, koncentrálásával kiemelt jelentősége van a rendszerek rendelkezésre állásának. A mentési rendszer erre ad bizonyos szempontból hatékony megoldást. A részfeladat költsége bruttó 3,9 millió forint.

Blade szerverek és vmware rendszer konfigurálás: A központi szerver rendszer bővítésénél (penge szerver) valamint a vmware virtualizációs rendszer konfigurálásához szükségünk volt külső szakértői segítség igénybevételére 1-1 mérnöknap erejéig, költsége bruttó 280 ezer forint volt.

Klímaberendezés cseréje: A Kutatóközpont egyik intézetének (TTI) szerverszobájában meghibásodott a klímaberendezés. Ugyan a szerverszobai feladatokat folyamatosan az épületegyüttes központi szerverszobájába helyezük át, de az érintett helyiségben jelenleg még több PC-szerver üzemel. Szerverfeladatok átkerülnek ugyan a virtualizációs rendszerre, de a helyiségben tovább üzemelnek olyan informatikai eszközök (6 db switch) amelyek igénylik a hűtést, ezért kellett a meghibásodott berendezés cseréje mellett dönteni. Költsége bruttó 533 ezer forint volt.

Digitális fotólabor: Az MTA BTK több intézetében is a tudományos munkához szükséges profi fotós alkalmazása. E feladatok egységesítéséről és közös fotólabor kialakításáról döntött a Központ vezetése, ehhez folyamathoz adott jelentős támogatást a fotólabor felszereléseinek beszerzése, amelynek költsége bruttó 918 ezer forint volt.

4.2. Általános infrastruktúra-pályázat, II. félév (támogatás: 13 millió forint)

A támogatás felhasználásának határideje 2014. június 30., ezért a megvalósítás 2013-ban csak részlegesen történt meg. A 2013–2014-re tervezett nyomtatókonzolidáció irányelveit szem előtt tartva a kutatóközpont olyan lézernyomatókat vásárolt, amelyek hálózati működésre alkalmasak, minimum 50 ezer példány havi terhelhetőséggel rendelkeznek, és takarékossgai okokból duplex funkciót is tudnak.

4.3. Kiemelkedő kutatási programhoz kötött infrastruktúra-pályázat (támogatás: 105.943 E Ft)

A Magyar Kulturális Örökség – a Bölcsészettudományi Kutatóközpont Film-, Hang- és Képanyagok Adatbázisa és Archívuma I. ütem (Hungarian Cultural Heritage - The Film, Sound and Picture Databases and Archives for Humanities, Period I) című pályázat eredményessége fényesen igazolja az integráció előnyeit. támogatást kapott egy nagysebességű professzionális filmszkenner beszerzésére és a kapcsolódó informatikai infrastruktúra kiépítésére. A támogatás célja az MTA BTK egyik hosszú távú kutatási program teljesítésének elősegítése volt, amely illeszkedett a zenei, régészeti, műemlékvédelmi, művészettörténeti, történeti, néprajzi, vallástörténeti, illetve történeti földrajzi témakörökben létrehozott vagy hagyatékként őrzött, felbecsülhetetlen nemzeti

értéket jelentő fotótári gyűjteményekben, film-, hang- és videofelvételeken, cikk-kivágatokban és más egyéb, off-line típusú hordozókon tárolt anyagok korszerű archiválásának tervezett megoldásához. A pályázatban megjelölt I. ütem a gyűjtemények leginkább veszélyeztetett archív filmállományának digitális átmentéséhez szükséges infrastruktúra megteremtését tűzte ki célul.

A feladat megvalósítása során az MTA BTK közbeszerzési eljárást folytatott le: egyet a filmszkennert beszerzésére, és külön eljárást a kapcsolódó infrastruktúra beszerzésére. A filmszkennert érintő beszerzést nemzeti eljárás keretében történt, a felhívásra egy ajánlat érkezett, amely alapján a szkennert a HUMANSOFT Kft. szállította. A pályázatban a szkennert beszerzésére előirányzott összeg nettó 52 273 500 Ft volt, beszerzési ára pedig 53 418 000 Ft. A Digital Vision által gyártott *Golden Eye III* típusú szkennert megfelelt a pályázatban előirányzott típusnak, teljesítette valamennyi specifikációs igényt (R8, S8, R16 és S16 mm-es filmek 2K felbontású szkennelése a megfelelő 8-as és 16-os optikákkal és kapukkal, szenzortechnológia, tekereskezelés, automatikus beállítás kezelés, és automatikus helyreállítási funkciók, DELL munkaállomás, 16 TB átmeneti tároló). A szállítás tartalmazta a *Phoenix Restoration* szoftvert, amellyel a szkennelt nyersanyag restaurációja, képminőségének jelentős javítása végezhető el, valamint a pályázatban „audio-video signal switch”-ként előirányzott *Pioneer SC-LX75* av-receivert. Az ajánlatnak ugyancsak része volt a szkennert, valamint a restauráló szoftver kezelésének betanítása, előbbi két, utóbbi három nap terjedelemben. Mindkét oktatást a szerződésben foglalt határidőre és az előirányzott időtartamban a HUMANSOFT Kft. külföldi partnere, a szkennert szállító Digital Vision szakemberei angol nyelven megtartották.

A pályázat informatikai beruházásra előirányzott összeg egy része a BTK rendszerintegrációjára lett fordítva, amely tartalmazza a BTK központi épülete (Országház utca) és a ZTI épülete (Táncsics Mihály utca) közötti nagyobb kapacitású informatikai kapcsolat bővítését. Ennek megfelelően informatikai hardver eszközök vásárlására került sor a KEF portálról 14 998 804 Ft értékben, ezekből és a már meglévő eszközökből alakították ki annak a tároló rendszernek az alapjait, melyet a szkennelési munkák előre haladtával folyamatosan bővíteni lehet.

A záró, 21 590 000 Ft értékű, meghívásos rendszerű közbeszerzési eljárásnak köszönhetően megvalósult az informatikai tároló rendszer üzembe helyezése, a BTK központ és a ZTI közötti nagysebességű informatikai összeköttetés, valamint a fenti tárolórendszer integrálása a BTK informatikai rendszerébe.

5. Főigazgatói intézkedési terv (2013-tól beépülő támogatás: 30.490.000 forint, 2013–2014-ben egyszeri támogatás 65.000.000 forint)

A főigazgatói intézkedési terv keretében 2013-tól három feladatra nyert el támogatást az MTA BTK végleges jelleggel.

5.1. Nemzetközi láttatás – hazai jelenlét (támogatás: 5.000.000 forint)

Az idegen nyelvű publikálásra elnyert támogatáshoz szervesen illeszkedő feladat keretében a közalkalmazotti munkaviszonyban alkalmazott angol anyanyelvű szaklektor mellett külső fordítók szolgáltatásait is igénybe kellett venni annak érdekében, hogy minél intenzívebb lehessen a hazai eredmények külföldi megjelenítése. E keretből készül az MTA BTK angol nyelvű honlapja is, ami a nemzetközi láttatás fóruma.

5.2. Szolgáltatói háttér erősítése (támogatás: 5.000.000 forint)

Az MTA BTK 2013. január elsejével vezette be a Computrend Kft. által fejlesztett EcoSTAT nevű integrált ügyviteli, számviteli rendszert. Ennek kiadásait részben ebből a támogatásból, részben az általános informatikai fejlesztési támogatásból fedeztük. Az MTA BTK e feladathoz rendelte az informatikai szolgáltatás erősítését is. Az MTA elvárásainak is megfelelően 2013-ban immár két fő, közalkalmazotti munkaviszonyban foglalkoztatott informatikus – Naár Róbert és Égető Attila – dolgozik a kutatóközpontban. A támogatásból fedezzük a kollégák bérét.

5.3. A kutatói mobilitás elősegítése (2012-ről áthúzó és beépülő támogatás: 2x19.990.000 forint)

A kutatói mobilitásra rendelkezésre álló keretek szempontjából a 2013. évi páratlanul bőséges volt. Egyrészt rendelkezésre állt egy olyan 19.990 E Ft, amellyel 2013. június 30-áig kellett elszámolni. Ez megtörtént, az első félévi teljesítésről névre bontott kimutatás készült határidőre. Jelen összefoglalás az azon kívüli támogatási felhasználásra vonatkozik (a kiadások típusai a már benyújtott és a jelen elszámolásban egyezők). Mind a 2012. évi pénzmaradványából elnyert, mind a 2013-tól beépülő támogatás kutatói létszamarányosan fel lett osztva a BTK intézetei között. A beépülő keret 2013 júliusától nyílt meg, amit a kiküldetési szabályzatnak megfelelően, az intézeti kutatók hazai vagy külföldi konferencia-részvételére, hazai vagy külföldi tanulmányútra, illetve külföldi kutató kollégáknak az intézetbe vagy intézeti rendezvényre való meghívására, pár esetben PhD-képzés támogatására használták fel. A támogatásokat a kutatók pályázati úton nyerték el, az igazgatótanács bírálata és rangsorolása nyomán.

5.3.1. Konferencia-előadások és –részvételek

Az MTA BTK Filozófiai intézet munkatársai közül nyolcan részesültek a keretből: Demeter Tamás Bukarestben, Fazekas Péter Helsinkiben (EPSA 13 konferencia), Golden Dániel Bécsben, Kondor Zsuzsanna Lengyelországban (Trends in Interdisciplinary Studies, 1st International Avant Conference) Kovács Gábor Horvátországban, Mester Béla Spanyolországban Neumer Katalin Bécsben vett részt vagy előadóként, vagy résztvevőként nemzetközi konferencián.

Az MTA BTK Irodalomtudományi Intézet munkatársai közül Pajorin Klára a milánói *Istituto Studi Umanistici F. Petrarca* által Pienzában és

Chianciano-Termében rendezett *Pio II nell'epistolografia del Rinascimento* című, 25. nemzetközi konferencián vett részt (2013. július 18–20.), ahol olasz nyelvű előadást tartott *La pietà di Piccolomini: Ladislao Postumo nella corrispondenza di Enea Silvio Piccolomini* címmel.

Az IABA (*International Auto/Biographic Association*) Europe és a Ludwig Boltzmann Institute of Theory and History of Biography 2013-as *Beyond the Subject: New Developments in Life Writing* című nemzetközi tudományos konferenciája (2013. október 31–november 3.) az életrajzírás és az önéletírás műfajainak 21. századi kihívásait járta körül. A konferencián Z. Varga Zoltán tudományos főmunkatárs *Networked Subject and the Society* címmel az ún. posztsovjet térség 1989 utáni igen aktív életrajzi és önéletrajzi „termelésének” néhány kulturális-szociális és poétikai kérdését, a közelmúlt történéseinek önéletrajzi művekben történő újraértelmezését járta körül.

A Bibliográfiai és a Modern Magyar Irodalomtörténeti Osztály munkatársa, *Tiüskés Anna* a *University of Wales, Trinity Saint David Carmarthen Campus* szervezte *St Ursula and the 11,000 Virgins* című konferencián (Carmarthen, 2013. július 13–14.) tartott előadást Szent Orsolya középkori magyarországi tiszteletéről. *Berkes Tamás* 2013. november 25–29. között a prágai Károly Egyetem Bölcsészkarán működő Közép-európai Tanulmányok Tanszék (Katedra středoevropských studií) vendége és előadója volt.

A kelet-európai térségen belül az idegen államokba került, az ún. határon túli magyar tudományos intézményekkel való intenzív szakmai és tudományos kommunikáció állandó fenntartása és fejlesztése kimagasló prioritású feladata az intézetnek. Ennek kontextusában került sor négy munkatárs romániai konferenciárszűrésére. A nagyváradi Partiumi Keresztény Egyetem *Értelmiségi karrierök, karrierminták, írói csoportosulások: Társadalomtörténeti és irodalmi reprezentációk* címmel tartott konferenciát 2013. július 5–6. között, amelyen *Hegedüs Béla* a nyelvfilozófus *Kalmár György (1726–?)* nem mindennapi életét saját műveinek kontextusában értelmezte újra (*Kalmár György élete mint mű*). Rámutatott arra, hogy *Kalmár* a műveibe beemelt biografikus elemekkel miként törekedett a valóság és fikció közti különbségtétel megszüntetésére, ami egyébként univerzális világfelfogásának is végső célját képezte. Az Irodalomelméleti Osztály munkatársa, *Hajdu Péter* *Bródy Sándor (1863–1924)* életét és életművét emelte az érdeklődés középpontjába. Előadásában arra tett kísérletet, hogy az írói karrierépítés irodalmi reprezentációját értelmezze és szemléltesse *Bródy* példáján keresztül (*Egy balul sikerült karrier története. Bródy Sándor: A nap lovagja*). *Szénási Zoltán* egy jelenkori szerzőről, *Vasadi Péterről (1926–)* és ezáltal a kortárs irodalmi hagyományról tett helytálló megállapításokat. Az intézet igazgatóját, *Kecskeméti Gábort* plenáris előadónak kérték fel; *Értelmiségi pályák a kora újkori Magyarországon: A tipikus és az egyéni* címmel tartott előadást.

Benda Mihály az *Ars, cognitio: Hommage à Diderot* címmel a kolozsvári Babeş–Bolyai Tudományegyetem Bölcsészettudományi Karán tartott konferencián vett részt (2013. szeptember 9–10.).

Az MTA BTK Művészettörténeti Intézet munkatársai közül Székely Miklós Cataniában (Olaszország) részt vett az olasz várostörténeti társaság által rendezett a *Visibile e invisibile: percepire la cittàradescrizioni e omissioni* elnevezésű várostörténettel, urbanisztikával foglalkozó konferencián. A konferencia harmadik napján került sor *Socialmemorybuildingsorthewillto feeling athome? Someurbanconsequences of ethnicmigrationin Serbia and Romania* című előadására.

Pataki Gábor a németországi Hans Arp Museumban megrendezett Barta Lajos kiállítás előkészítésében végzett tevékenységéért és a katalógusban közölt tanulmánya okán meghívást kapott a megnyitóra és szakmai tanácskozásra, melyen előadást tartott „*Ernö Kállai und die Bioromantik-Theorie*” címmel.

Lövei Pál a „*Der Kaiser und sein Grabmal 1513–2013*” című – III. Frigyes császár bécsi síremlékének szentelt – nemzetközi konferencián vett részt, ahol a bécsi, pozsonyi és prágai epigráfus kollégákkal együtt megvitatták a közép-európai középkori és kora újkori epigráfia és síremlékművészet aktuális kérdéseit – melyről egy közös, pozsonyi szervezésben készülő tanulmánykötet várhatóan 2014-ben fog megjelenni.

Faludy Judit és Perenyei Mónika a SIPE Budapesten megrendezett konferenciáján vettek részt. Faludy Judit *Határkérdések a test körül* című előadásában az MTA Pszichiátriai Művészeti Gyűjtemény történeti képtárának egy szegmensét is bemutatta.

Az MTA BTK Néprajzi Intézet munkatársai közül Babai Dániel Lengyelországban (Krakkó, 3rd Eastern European Ethnobiology Workshop), Vargyas Gábor Kínában (Guiyang, 11th Conference of International Society for Shamanistic Research) vet részt előadónként konferencián.

Az MTA BTK Régészeti Intézete is elsősorban konferencia-részvételekre, valamint belföldi és külföldi kutatómunkákra fordította a ráeső mobilitási keretet. A pályázati keretből hét külföldi út került finanszírozásra, melyek során a hét kutató négy nemzetközi konferencián vett részt.

Mende Balázs, Jakucs János, Kiss Viktória és Vindus Melinda 2013. szeptember 4–7. között a csehországi Plzenben vettek részt a 19. *European Association of Archaeologists* konferencián a Nyugat-Csehországi Egyetem szervezésében. A konferenciára a Régészeti Intézet kutatói Bánffy Eszter vezetésével egy önálló szekcióval jelentkeztek. Itt adtak számot a DFG-pályázatban a német kollégákkal együtt végzett munkáról, amelynek középpontjában a hazai előadók munkája tekintetében az alsónyéki lelőhely multidiszciplináris feldolgozása állt.

Csiky Gergely 2013. október 17. és 20 között a romániai Nagyszebenben rendezett *Mediaevalia Militaria in Europa Centrală și de sud-est* című fegyvertörténeti konferencián vett részt előadással (címe: *Archaeometallographic examinations on Early Avar close-combat weapons*).

Csősz Aranka a 2013. november 8–10. között Csíkszeredán megrendezett XI. Erdélyi Magyar (Pósta Béla) Régészeti Konferencián vett részt előadással, melynek címe: *Archeogenetikai vizsgálatok a 10. századi Kárpát-medence*

népességén. Célja kettős volt, egyrészt mind a külhoni, mind a konferencián résztvevő hazai régészek számára bemutatni a Régészeti Intézet Genetikai Laboratóriumát és az ott elvégzett eddigi kutatásokat, másrészt, hogy az eredmények révén felkeltse az érdeklődést a vizsgálatok, és az azokban rejlő lehetőségek iránt.

Bollók Ádám 2013. december 1–8. közötti római tartózkodása alatt a British School at Rome által rendezett 'Santa Maria Antiqua: "The Sistine Chapel of the 8th Century" in Context A Consideration of the site from the 4th–9th century' című konferencián vett részt a *The Jewels of Thodotus' daughter between Rome and Byzantium* c. előadással.

Az *MTA BTK Történettudományi Intézetének* kutatói közül tizenkilencen tartottak külföldön előadást 2013 folyamán a mobilitási keretnek köszönhetően, ami összesen 89 napot vett igénybe. Néhány kiemelkedő teljesítmény:

Stefano Bottoni Romániában tartott előadó-köretat: 2013. november 20-án Nagyváradon *A romániai magyarság 1944 után*; november 21-én Kolozsvárott *Mikó Imre élete*; november 22-én Marosvásárhelyen *1956 hatása a romániai magyarságra*; november 23-án Kolozsvárott "A magyar tudomány napja Erdélyben" c. konferencián *Erőszak és legitimáció a Ceaușescu korszakban* címmel tartott előadást. 2013. december 7. és 13. között viszont New Yorkban a Columbia Egyetemen „Romania after 1989” címmel; majd *Szeklerland in the 20th Century: an Internal Periphery?* címmel a New Yorki Magyar Főkonzulátuson adott elő.

Csaplár-Degovits Krisztián 2013. október 23–26. között a „Balkanologija danas” című konferencián vett részt a szarajevói székhelyű Bosznia-Hercegovina Tudományos és Művészeti Akadémiája által működtetett Balkán-történelemmel foglalkozó központban (Centra za balkanološka ispitavanja ANUBiH).

Demeter Gábor a *Do ancient stereotypes prevail and what political ideas do they serve? The image of Balkan peoples through the eyes of Hungarian politicians /Lajos Thallóczy and István Burián/ and travellers of the 19th century a Zágrábban* megrendezett AIESEE (Association Internationale d'Etudes du Sud-Est Européen) éves konferenciáján, valamint Skopjében *Microsocial Strategies of Survival and Coexistence in Macedonia (1903–1912). Examples on Family and Community Level Social Conflicts and Government Repressions* címmel az "International Scientific Conference The Balkan: People, Wars And Peace On The Occasion Of The 100th Anniversary Of The Balkan Wars" c. konferencián.

Hornýák Árpád négy nemzetközi konferencián is előadott: az egyik *Girls in the Gang: Constructing Violence in Urban Space in Budapest in the 1960s* címmel a „Gender meets Generation and Pop in Europe. Geschlechterspezifik und Generation in Mode und Musik im 20. Jahrhundert" című konferencián hangzott el a Göttingeni Georg-August Egyetemen (2013. július 17–19.); Ankarában az Atatürk Research Center szervezésében (2013. november 13–17.), valamint Zágrábban és Belgrádban tartott további egy-egy előadást.

Soksevićs Dénes Zágrábban tartott előadást a *The Images of the Hungarians and Croats in the early 20th century* címmel megrendezett, az AIESEE (Association Internationale d'Etudes du Sud-Est Européen) éves

konferenciáján (Ivo Pilar Institute of Social Sciences társszervezésében) (2013. október 24–27.).

Tóth Ferenc Franciaországban töltött hosszabb időt (Metz – Grenoble – Párizs, 2013. október 9–28.), ezalatt a levéltári kutatómunka mellett három rangos rendezvényen képviselte intézményünket: 1. előadás: *L'influence de la diplomatie française dans une région périphérique de l'Europe. Le cas de la correspondance diplomatique de Louis XIV durant la guerre d'indépendance hongroise (1703–1711)* címmel, az Université de Lorraine és a CRULH, EA 3945 (Nancy-Metz) kutatóintézet konferenciáján. 2. előadás: *Les pays arabo-musulmans vus par un contemporain de Rousseau: les mémoires de François de Tott* címmel az Université Stendhal Grenoble 3, az Université Sophia Antipolis Nice és a CNRS LIRE UMR szervezésében rendezett konferencián. 3. előadás: *La question hongroise et la paix d'Utrecht* címmel az Université Bordeaux 3, az Université de Nantes és az Université de Paris-Sorbonne (Paris IV) egyetemek által szervezett párizsi konferencián.

A mobilitási keret tette lehetővé az *MTA BTK Zenetudományi Intézete* négy munkatársának részvételét a Szombathelyen rendezett, Ligeti Györgyről szóló nemzetközi konferencián.

Napidíjjal és útiköltséggel támogattuk *Szabó Ferenc János* fiatal kutató részvételét a Zenei Könyvtárosok Nemzetközi Szövetségének bécsi konferenciáján.

Úti-, szállásköltséggel ésapidíjjal támogattuk *Pintér Csilla* tudományos munkatárs részvételét a Liverpoolban rendezett 20. századi zenetörténeti konferencián.

Ugyancsak úti-, szállásköltséggel ésapidíjjal támogattuk *Szacsvai Katalin* tudományos munkatárs részvételét a Vilniusban megrendezett, Közép- és Kelet-Európa zenetörténetével foglalkozó konferencián.

Megelőlegeztük *Ignác Ádám* tudományos munkatárs részvételének költségeit a Kielben, 2014 februárjában rendezendő könnyűzenei konferencián, illetve *Richter Pál* igazgató 2014. január–februárban Ecuadorban tett tanulmányútjának útiköltségét.

5.3.2. Külföldi kutatók meghívása

A 2013. november 7–9. között Szegeden az *I. Neolatin Konferenciára* Csehy Zoltánt, a pozsonyi Comenius Egyetem adjunktusát, a magyarországi neolatin kutatások aktív résztvevőjét, nemzetközileg is elismert kutatót hívtuk meg. Jelen rendezvényen történő részvételét nemcsak előadásának megtartása indokolta, hanem az is, hogy ez alkalommal sikerült megbeszélni és előkészíteni egy a humanizmus és neolatinitás témájában megrendezendő magyar–szlovák közös konferencia tervezetét.

Az MTA BTK-ban 2013. november 28-án sorra került nemzetközi, angol és német nyelvű REFO500 tudományos tanácskozás (*Culture of Migration*)

külföldi előadónak szállás- és utazási költségeit ebből a forrásból fedezte a kutatóközpont.

Az ICTM *Multipart Music* című, a Zenetudományi Intézet által rendezett konferenciája vendégei közül Ignazio Macchiarella szardíniai professzor számára megtérítettük szállásköltségét, továbbá támogattuk a konferencia 35 résztvevőjének belföldi útiköltségét.

Almási István kolozsvári kutató kétnapos látogatásához fedeztük a szállásköltséget. A *Music of the Pauline Order* című, a ZTI által rendezett konferencia 11 külföldi résztvevője számára biztosítottunk napidíjat.

Király Péter (Kaiserslautern) budapesti tartózkodásának költségeit is e keretből fedeztük. A kutató „...*excellentissimus legyen, csak közönséges jót ne is hijatok*” – Bethlen Gábor, *Erdély zeneszerető nagy fejedelme* címmel az MTA által szervezett „Én felőlem jól emlékezni meg ne szűnjetek...” című, Bethlen Gábor fejedelemmé választásának 400. évfordulója alkalmából rendezett emléktülsen.

5.3.3. Kutató- és tanulmányutak

Közel harminc kutató utazhatott hazai vagy külföldi tanulmányútra, illetve egy kutató a külföldi konferencián való részvételét úgy tervezte, hogy az előadása megtartásán kívül könyvtári és/vagy kutatásra is sort kerített. A támogatás a tudományos munka számára elengedhetetlen forrásfeltárást tette lehetővé levéltárakban, könyvtárakban, múzeumokban, különleges kézirat- és nyomtatványgyűjteményekben belföldi és külföldi intézményekben egyaránt. Külön hangsúlyozni kell, hogy a keret lehetőséget biztosított arra is, hogy a kutatóközpont munkatársai külföldön rövidebb levéltári kutatásokat folytathassanak. Ezeknek jelentősége abban áll, hogy az ilyen kutatások többsége már egy hosszú kutató- és feldolgozó munka utolsó fázisát jelenti, amikor is adatellenőrzésre, egy-egy utolsó információ megszerzésére, vagy egy-egy forrás ellenőrzésére van szükség. Mindezek a keret támogatása nélkül jóval nehezebben elvégezhető feladatokat jelentenének munkatársaink számára. Igen megelégnéltek a szomszédos országokkal meglévő szakmai kapcsolatok, hiszen munkatársaink Romániában, Horvátországban, Szerbiában, Szlovákiában vettek részt a legtöbb rendezvényen, és levéltári kutatásokat is folytattak ezen országokban.

A belföldi utak során elsősorban anyaggyűjtések, múzeumi vizsgálatok történtek, egy kutató összesen három belföldi kutatóúton vett részt, három kutató egy az intézet rész-szervezésében létrejött kiállítás megnyitóján volt jelen, valamint egy kutató részt vett egy hazai rendezésű nemzetközi konferencián. A legkiemelkedőbbek:

Barki Gergely (MI) londoni tanulmányútja során találkozott Lukács József mindhárom még élő leszármazottjával, akik készségesen ismertették meg a náluk megőrzött archív anyaggal, a gyűjteményre vonatkozó ritka és igen értékes dokumentumokkal, így az egykori gyűjteményt minimum 60%-ban rekonstruálni lehet. Másik helyszíne a londoni Freud Museum volt, ahova évtizedek óta folyó

Berény Róbert kutatásai révén jutott el. Dr. Ferenczi Sándor pszichoanalitikus jegyzetei, fizetetei, stb. alapján vizsgálta Berény Róbert és Ferenczi Sándor telepatikus, asszociációs, stb. pszichoanalitikus kísérleteinek unikális lenyomatait.

Stefano Bottoni (TTI) Kolozsváron folytatott levéltári kutatómunkát a helyi Akadémiai Könyvtárban és a Nemzeti Levéltárban, valamint az Unitárius Egyház Gyűjtőlevéltárában.

Havasi Krisztina (MI) a magyarországi Árpád-kori művészet szempontjából fontos 11–13. század eleje között keletkezett salzburgi és Salzburg környéki emlékeket, valamint gyűjteményekben fennmaradt román kori és kora gótikus műalkotásokat tanulmányozta, dokumentálta a helyszínen.

Mende Balázs Gusztáv (RI) a komáromi Selye János Egyetem felkérésére szakértőként bekapcsolódott a kassai premontrei templom kriptájában lévő emberi maradványok azonosítási munkálataiba, különös tekintettel egy esetleges DNS-alapú azonosítási vizsgálatsorozat esélyére, így 2013. november 21-én, 1 napot töltött Kassán.

Neumann Tibor (TTI) Szlovákiában 2013. júliusban és szeptemberben végzett levéltári kutatást, feladata a középkori okleveleket is tartalmazó gyűjtemények feltárása volt. Dolgozott a Szlovák Nemzeti Levéltárban (Slovenský Národný Archív, Pozsony), itt a Szapolyai család iratait tanulmányozta a Szapolyai oklevéltár II. kötetének összeállításához, illetve a folyamatban lévő középkori archontológiai kutatásokhoz. A Trencsény megyei levéltárban uradalmi levéltárak és családok levéltárait (pl. Bobrovniczky, Borcsiczky, Klucsay, Pettkó, Sipeky, Szuhács, Záborszky, Zamaróczy, Zmeskál, Zsolnay) tanulmányozta.

Papp Julianna (MI) tanulmányúton volt Bécsben és a Museum für Angewandte Kunst (MAK) könyvtárában és levéltárában folytatott kutatásokat. Az MTA BTK és a Nemzeti Múzeum által kötött együttműködési megállapodás keretében a Pulszky Ferenc által az 1860-as évek végén a Nemzeti Múzeumnak ajándékozott, elefántcsontmásolatokat ábrázoló fényképek monografikus feldolgozása kapcsán a műtárgymásolatok és műtárgyfényképek bécsi beszerzésének történetét vizsgálta.

Pócs Dániel a (MI) firenzei Galleria dell'Accademia gyűjteményében őrzött Inv. 1890 n. 9149. számú oltárkép provenienciájának, megrendelőjének és attribúciójának meghatározásával foglalkozott. Az oltárkép közvetlen vizsgálatát szakmai megbeszélés keretében végezte, melyben részt vett a Galleria dell'Accademia igazgató-helyettese, Lia Brunori, valamint a Galleria degli Uffizi kurátora, Daniela Parenti és a korszak egyik legjelentősebb helyi szakértője, Nicaletta Pons. Kutatási eredményeit a "Művészettörténet útjai 2" című konferencia keretében ismertette meg a szakmai közvéleménynek.

Orosz Krisztina (RI) 2013. november 17–23. között Münchenben egyhetes tanulmányúton vett részt. A tanulmányút célja könyvtári kutatómunka volt a müncheni Zentralinstitut für Kunstgeschichte-ben. Anyagot gyűjtött egyrészt a pécsváradai bencés apátságban lelt késő gótikus, vegyes mázas kályhacsempék külföldi párhuzamaihoz, valamint a rajtuk lévő, angyalok által tartott címerek meghatározásához, másrészt a doktori disszertációjának Bútorok című fejezetéhez.

Oross Krisztián (RI) 2013. november 17–23. között szintén müncheni tanulmányúton vett részt. Az út célja elsősorban a közép-európai vonaldíszes kerámia kultúrája (közép-európai VK, ném.: Linearbandkeramik) 2009–2013 között megjelent szakirodalmának tanulmányozása volt. Ezt a Ludwig-Maximilians-Universität (LMU) Historicum szakkönyvtárában végezte.

Serlegi Gábor (RI) 2013. október 8–18. között vett részt kutatóúton San Potito di Ovindoli-ban (AQ), Olaszországban. A közép-itáliai település határában lévő császárkori villagazdaság központi épületének feltárási munkálatait 1983-ban kezdte meg a Régészeti Intézet két munkatársa dr. Gabler Dénes és dr. Redő Ferenc. A harminc éven át folyó munkálatokat számos hazai és nemzetközi pályázatból finanszírozták. A több évtizedes kutatómunka eredményeként nagy mennyiségű még részben értékeletlen leletanyag halmozódott fel. Jelen pillanatban is létezik egy futó OTKA pályázat, amelynek célja a leletanyag feldolgozása. A mostani kiutazás célja az említett, 2014. évben záruló pályázatot követő lehetőségek felkutatása a munkák a folytatására és a jövőbeli kutatások további irányának meghatározása volt.

Székely Miklós (MI) a RIHA közgyűlésén vehetett részt. A kétnapos tanácskozás a szervezet jövőjével foglalkozott.

Tringli István (TTI) Bécsben végzett kutatást Österreichisches Staatsarchiv Haus-, Hof- und Staatsarchiv-ban a 2014. márciusban rendezendő Tripartitum konferenciához.

Vinczéné Gulyás Borbála (MI) az Osztrák Tudományos Akadémia Institut für kunst- und musikhistorische Forschungen-jének „Repräsentation” című Workshopján vett részt. Kutatta az Österreichische Nationalbibliothekban, a bécsi egyetemi könyvtár tanszéki könyvtáraiban, valamint 16. századi levéltári forrásokat nézett meg a Wiener Stadt- und Landesarchiv-ban.

Ugry Bálint (MI) Bécsben egy 2014-ben megrendezendő kiállítás kötetébe készülő tanulmány megírásához, valamint doktori disszertációjához végzett kutatást és tanulmányozta az újabb szakirodalmat is.

5.3.4. Hozzájárulás PhD-képzéshez

Babai Dániel, Boncz Hajnalka, Czako Dóra, Gyenis Balázs, Junghaus Tímea, Máthé Zsuzsanna, Székely Tamás, Tabajdi Zsuzsanna, Turbucz Dávid, Ugry Bálint, valamint 4 régész-doktorandusz PhD-képzésének 2013/14-es tanév őszi szemeszterének tandíját térítettük. Demeter Gitta tudományos ügyintéző számára tanulmányi szerződés keretében megtérítettük OKJ-s nyomtatási előkészítő tanfolyam félévi díjának 50%-át.

A fenti áttekintés alapján megállapítható, hogy az ésszerűen megtervezett, kutatási és szakmai szempontok alapján rangsorolt, intézeti belső pályázati úton elnyert mobilitási lehetőség jelentős szakmai eredményeket hozott. Egyensúlyban tartva, felelősen kaptak részt a támogatásból a különböző tudományterületi kutatások, illetve a multidiszciplináris, soknyelvű és -kultúrájú tudománydiplomáciai kommunikáció szükségletei. A mobilitási keretből elnyert támogatás az intézeti kutatók mobilitási

igényeinek tett eleget, hozzásegítve őket részint ahhoz, hogy a kutatómunkájukhoz szükséges hazai és külföldi kutatásokat elvégezhessek, részint pedig ahhoz is, hogy hazai és nemzetközi fórumokon ismertethessék kutatásaik eredményeit, miközben az MTA BTK nemzetközi presztízsének növeléséhez is hozzájárultak.

További négy feladatra 2013 őszén a főigazgatói intézkedési terv újabb pályázatán *egyszeri* támogatást nyert az MTA BTK, amelyek teljesítési határideje 2014. június 30. Ezért az alábbiak egy még folyamatban lévő támogatás megvalósítását tükrözik.

5.4. Kulturális örökség – adatbázis-építés (szakmai integrációt elősegítő kutatási program II.) (támogatás: 10.000.000 forint)

Az MTA BTK és a Budapesti Történeti Múzeum együttműködése keretében *A budai vár / The Castle of Buda* címmel decemberre elkészült a világörökség részét képező budai várnegyed természeti, műemléki és helytörténeti emlékeinek összegzése. A kétnyelvű internetes adatbázis-fejlesztés 1.000.000 Ft ráfordítással valósult meg. Az MTA honlapjára való felkerüléséig a <http://budavar.btk.mta.hu> linken érhető el. A program folyamatosan zajlik: 2014-ben a BTK munkatársainak részvételével korábban megjelent nagyszabású művelődéstörténeti művek adatbázissá alakítása folyik: jelenleg a 9 részes Encyclopaedia Humana Hungarica CD-ROM-sorozat, valamint a 13 részes Magyar Művelődéstörténeti Lexikon-sorozat internetre való adaptációja történik.

5.5. Nemzetközi jelenlét erősítése (támogatás: 5.000.000 forint)

A keretet kutatói létszamarányosan felosztottuk az intézetek között, ahol szakmai mérlegelést követően döntenek arról, hogy kinek milyen munkája kerül nemzetközi fórumokhoz, és kap a fordítói kiadásokhoz keretet. Alapvetően dologi típusú kiadások merültek fel.

5.6. Értékteremtő technológiák – versenyhátrány leküzdése (támogatás: 10.000.000 forint)

E pályázat keretében az elnyert támogatást az archeogenetikai laboratórium belső protokolljainak akkreditáció-szintű kidolgozására kezdtük el fordítani. Ennek keretében a prePCR és a postPCR terület eszközparkjának a homogenizálása kezdődött meg, illetve olyan fogyóeszközök beszerzésére nyílt lehetőség, amelyek felhasználásával minimalizálni lehet a nagyon szoros technológiai keretek között is sokszor elkerülhetetlenül fellépő hibákat (pl. jobb minőségű, megbízhatóbb műanyagárú használata). Elkezdtük átalakítani a laboratóriumban használt védőfelszerelések használatának szabályait, új típusú, a laboratórium technológiai tereiben dolgozó kollégák részére kényelmesebb és a tisztasági szabályok tekintetében jobban használható overallok, védőszemlvegek stb. beszerzésével. Az intézeti központi költségvetést mentesítendő, ezen a pályázati kereten belül számoljuk el az akkreditatív folyamatban munkát végzők bér- és járulékköltségét.

5.7. Szakkönyvtárak és szakadattárak költöztetésének előkészítése az új kutatóházba (támogatás: 40.000.000 forint)

E feladat keretében több részfeladat teljesítéséhez kezdtek hozzá. Ezek egyike a Kutatóközponti könyvtár állományának retrokonvertált feltöltése a HunTéka modulba. A jelenlegi, 30 százalékos alatti feldolgozottság 40-50 ezer record felvitele révén legalább tíz százalékkal emelkedhet. A feladaton részben saját könyvtárosaink dolgoznak munkaidőn kívül kereset-kiegészítésért, részben megbízási szerződéssel nem állományban lévő személyek. Másik feladat az egyes adattárak állományának állagvédelme és gyűjteményi feldolgozási munkáinak elősegítése (kiemelt helyen az MTA BTK Művészettörténeti Intézetében található értékes fotótár és regeszta-gyűjtemény). Múlhatatlan feladat az adattári állomány digitalizálása, valamint a könyvtári állomány állagmegóvása – a kötetzet elhanyagolt terület volt, de szétesett könyvek csak további sérüléssel lennének szállíthatók.

6. Lendület Program

2013-ban az MTA BTK-ban két Lendület-pályázatot gondozott.

6.1. Az állami és nemzeti reprezentáció az újkori Magyarországon – a magyar uralkodó-koronázások és a Szent Korona (1526–1916) – 2013. évi támogatása: 28,8 millió forint (öt évre 190.300 E Ft).

A 14 fős kutatócsoport témavezetője Pálffy Géza, MTA BTK TTI.

Az MTA BTK legsikeresebb projektje a Lendület pályázat keretében a magyar politikatörténetben különös fontosságú uralkodókoronázások és a Szent Korona történetjével kapcsolatos 2012-ben indult kutatás. Az év során különösen sok energiát fordítottak az idegen nyelvű (angol, francia, német, olasz, horvát, szerb, szlovák) publikációkra, így új angol nyelvű szakmai folyóiratuk 6 számát tették közzé. A kutatócsoport szakmai felfedezései kiemelkedőek. Ezekről beszámoltak többek között a *Bethlen Gábor és kora* c. nemzetközi tudományos tanácskozáson (Kolozsvár, 2013. október 24–26). A nemzeti kincsek és a székelység történetjének vizsgálata több alkalommal is igen nagy publicitást kapott.

6.2. 20–21. Századi Magyar Zenei Archívum és Kutatócsoport – 2013. évi támogatása: 33,4 millió forint (öt évre 164.900 E Ft).

A 2012-ben indult kutatócsoport vezetője Dalos Anna, az MTA BTK ZTI munkatársa. Alapfeladata a közelmúlt zeneszerzői hagyatékainak összegyűjtése. E gyűjtemény 2013-ban tovább izmosodott: átvették és feldolgozták Lajtha László, Czövek Lajos és Szöllösy András hagyatékát, valamint előkészítették további zeneszerzők – Ránki György, Dobos Kálmán, Sulyok Imre, Jemnitz Sándor, Dávid Gyula, Bozay Attila – hagyatékának átvételét, illetve a Jemnitz Sándor digitális gyűjtemény létrehozását. Katalogizálták Kalmár László zeneszerzőnek a Pannonhalmi főapátságban őrzött hagyatékát.

Elkészítették a kutatócsoport honlapját, amelyen adatbázisokat, a kutatások eredményeit összegző, folyamatosan frissülő tanulmányokat, másutt még publikálatlan dokumentumokat és kéziratokat, valamint a kutatási témához kapcsolódó aktuális információkat tesznek közzé. 2013-ban vált nyilvánossá a Budapesti Hangversenyek Adatbázisa (jelenleg 12.000 adat), illetve a Magyar Zenetudomány Bibliográfiája (jelenleg 2.500 adat). Elvégezték a Budapesti Hangverseny Adatbázis mintegy 25.000 műcímének egységesítését, és az 1969-es adatok bevitelével megkezdték az adatbázis 1945 utáni időszakra vonatkozó továbbfejlesztését.

Tanulmányutakat tettek Angliába, Németországba, Ausztriába és Szlovákiába magyar operaénekesek és a korai magyar hanglemezkiadás emlékeit kutatva. Feldolgozták és értékelték a száz éve született Faragó György zongoraművész pályájának dokumentumait. Bővítették a magyar operett forrásainak internetes katalógusát. Számos tanulmányt készítettek. Új kutatási témaként jelent meg a Kádár-korszak első 15 évének (1957–72) populáris zenéjének vizsgálata. Készült továbbá 13 terjedelmes életmű-interjú a korszak legjelentősebb beat- és rockzenészeivel.